

Eualus cranchii

Sågtångsräka

Kräftdjur, Marina tiofotade kräftdjur

NE

NA

LC

DD

NT

VU

EN

CR

RE

Kunskapsbrist (DD)

Klass: Malacostraca (storkräfter), **Ordning:** Decapoda (tiofotade kräftdjur), **Familj:** *Thoridae*, **Släkte:** *Eualus*, **Art:** *Eualus cranchii* - sågtångsräka (Leach, 1817) **Synonymer:** *Thoralus cranchii* (Leach, 1817), *Hippolyte cranchii* Leach, 1814

Kännetecken

En vanlig art i algbältet samt även lite djupare ner. Oftast rödspräcklig med ljusare fläckar, men både färg och mönster kan variera. Fördes tidigare till ett eget släkte, Thoralus, som numera är synonymiserat med Eualus. Mycket lik den närbesläktade arten Eualus occultus och kan skiljas från den endast på antalet carpussegment på andra benparet, sex resp. sju.

Totallängd: upp till ca 20 mm, vanligen kortare. Panntaggen är rak och når till halva längden av antennskaftet, och det finns 3–4 tänder på översidan (sällan fem eller sex). Spetsen är två- eller trekluvan (ibland finns bara en enda spets), och det finns inga tänder på undersidan. Ryggskölden har en antenntagg. Bakkroppen hålls ofta kraftigt uppåtvinklad direkt efter framkroppen när räkan befinner sig i sin naturliga miljö. Antennskaftsfliken (styloceriten) är vasst spetsig och når till två tredjedelar av antennskaftet. Antennplattan har rak eller nästan rak ytterkant, och kanttaggen når nästan fram till toppen av antennplattan. Käkarna har både bit- och tuggutskott men saknar palp. Tredje paret käkfötter, som i utsträckt läge når just förbi antennplattan, har både en kort yttergren och en epipod. Epipoder finns också på de två första benparen och en hårgäle finns på tredje benparet.

De båda första paren gångben är försedda med klosax, första paret är kortare och kraftigare än andra paret. Carpus på andra benparet är uppdelad i sex segment, där det tredje segmentet är det längsta. Övriga tre benpar är normala gångben. Nederdelen av baksidan på merus av tredje benparet har 7–14 taggar hos hanar och 2–5 hos honor. Stjärtplattan har 2–7 par sidotaggar (vanligen fyra par) och tre par ändtaggar.

Färgteckning. Sågtångsräka är halvgenomskinlig med röda eller rödbruna prickar samt ofta med ljusa band och partier på kroppen och benen.

Utbredning och status

Sågtångsräka förekommer längs svenska västkusten ner till söder om Göteborgs skärgård. I Atlanten sträcker sig utbredningen från Vestlandet i Norge och söderut via Brittiska öarna och längs hela den europeiska atlantkusten inklusive Medelhavet. Den finns vidare längs Afrikas kust till Guineabukten och ut till Kap Verde öarna. Arten har hittills inte påträffats vid Färöarna, Svalbard eller Island.

I Sverige tycks arten ha gått tillbaka i sitt huvudsakliga habitat algbältet, men det är mycket svårt att uppskatta hur stor artens minskning är, varför arten klassificeras som DD.

Ekologi

Sågtångsräka påträffas vanligen i algbältet (på 3–10 meters djup), men den har hittats ner till ca 100 m. Den verkar föredra brunalgen sågtång *Fucus serratus*, men den finns även på sand/grusbotten bland losslitna alger. Nedanför algzonen påträffas den bland nerdrivna alger. Arten kan vara parasiterad av en gråsugga av hemiarthridtyp, *Hemiarthrus abdominalis*.

Hot

Artens habitat påverkas negativt av den omfattande sedimentationen, samt andra faktorer som förändrar den strandnära havsmiljön.

Åtgärder

Det är viktigt att miljömålsarbetet med att minska tillförseln av näringsämnen till havet fortsätter och intensifieras. Trållning, muddring eller andra mänskliga aktiviteter som leder till ökad sedimentation bör undvikas eller åtminstone minskas i närheten av känsliga biotoper.

Övrigt

Namngivning: *Eualus cranchii* (Leach, 1817). Originalbeskrivning: *Hippolyte cranchii*. Malacostraca Podophthalmata Britanniae; or Descriptions of such British species of the Linnean genus *Cancer* as have their eyes elevated on footstalks: 1–124, Plates 1–45. London. Synonymer: *Palemon microramphos* Risso, 1816; *Hippolyte cranchii* Leach, 1817; *Spirontocaris cranchi* (Leach, 1817); *Thoralus cranchii* (Leach, 1817); *Hippolyte crassicornis* H. Milne Edwards, 1837; *Astacus cranchii* Moore, 1838; *Hippolyte mutila* Krøyer, 1841; *Hippolyte lovenii* Rathke, 1843; *Vianella dorsiculata* Nardo, 1847; *Hippolyte yarrellii* W. Thompson, 1853; *Lysippe cranchii* Kinahan, 1858; *Hippolyte bunseni* Neumann, 1878; *Spirontocaris cranchii* Walker, 1898; *Spirontocaris bunseni* Galdiano, 1920; *Thor bunseni* Zariquier 1935.

Etymologi: cranchii = efter Leachs vän, John Cranch (1785–1816), som fann de första exemplaren av arten utanför Plymouth.

Litteratur

Enckell, P. H. 1980. Kräftdjur. Signum i Lund, (8) 685.

Hayward, P.J & Ryland, J.S. 1995. Handbook of the Marine Fauna of North-West Europe. Oxford University Press. BILD (Fig. 8.44).

Smaldon, G. 1994. Coastal Shrimps and Prawns Keys and Notes for Identification of the Species edition 2. Edited by G Smaldon, LB Holthius and CHJM Fransen Synopsis of the British Fauna. Vol. 15.

Författare

Matz Berggren 2017 (kännetecken, ekologi, utbredning, bearbetad av Ragnar Hall, ArtDatabanken). Matz Berggren 2006 (naturvårdsinformation).